C U R T E A D E A P E L N O R D

Dosarul nr.21rji-1630/2025 Judecătoria Orhei, sediul Rezina
1-22074442-03-21rji-27112024 Judecător: Igor Negreanu

D E C I Z I E
În numele Legii

25 septembrie 2025 mun. Bălți

Colegiul Penal al Curții de Apel Nord
În componență:
Președintele completului, judecătorul Ghenadie Liulca
Judecători Aurelia Andronache și Ludmila Iarmaliuc

examinând în ordine de recurs, recursul directorului Penitenciarului nr. 17 Rezina, Veaceslav Dascalm și recursul condamnatului Tcaci Maxim împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 14 martie 2024, adoptată la demersul Penitenciarului nr. 17 Rezina privind aplicarea prevederilor Legii 243/2021 cu privire la amnistie în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, în privința condamnatului la pedeapsa detenției pe viață Tcaci Maxim

După expunerea esenței cauzei de către judecătorul-raportor, ținând cont de actele cauzei, Colegiul penal

C O N S T A T Ă:

La 27.05.2022 în adresa Judecătoriei Orhei, sediul Rezina a parvenit spre examinare demersul Penitenciarului nr. 17 Rezina cu privire la aplicarea prevederilor art. 7 alin. (1) lit. d) din Legea privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova nr. 243 din 24 decembrie 2021 în privința condamnatului la pedeapsa detenției pe viață Tcaci Maxim.

În motivarea demersului s-a invocat că, Tcaci Maxim execută pedeapsa detențiunii pe viață, fiind condamnat prin sentința Curții de Apel Chișinău din 08.12.2005 în baza art. 187 alin. (2), art. 283, art. 26, 145 alin. (2), art. 27, 145

alin. (3), art. 145 alin. (3) Cod penal, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 25.04.2006 a fost casată parțial sentința Curții de Apel Chișinău din 08.12.2005 şi pronunță o nouă hotărâre, prin care Tcaci Maxim a fost condamnat în baza art. 187 alin. (2) lit. b), e), f), art. 190 alin. (2) lit. a), c), art. 283, art. 186 alin. (3) lit. b), art. 145 alin. (3) lit. e), f), art. 27, 145 alin. (3) lit. e), f), g) Cod penal și prin prisma art. 84 Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa cu detențiunea pe viață, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

Ulterior, prin încheierea Judecătoriei Rezina din 02.11.2010 acțiunile lui Tcaci Maxim au fost recalificate din prevederile art. 187 alin. (2) lit. a), b), e), f) Cod penal în prevederile art. 187 alin. (2) lit. b), e), f) Cod penal, din prevederile art. 190 alin. (2) lit. a), c) Cod penal în cele ale art.190 alin. (2) lit. c) Cod penal, din prevederile art. 27, 145 alin. (3) lit. e), f), g) Cod penal în cele ale art. 27, 145 alin. (2) lit. h), i), o) Cod penal, art. 283, art. 186 alin. (3) lit. b) Cod penal, cu aplicarea dispozițiilor art. 84 Cod penal, pentru concurs de infracțiunii fiindu-i stabilită pedeapsa definitivă - detențiunea pe viață, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

Începutul termenului - 30.03.2005. La data de 20.05.2022 a executat efectiv - 17 ani 1 lună 20 zile. A fost caracterizat pozitiv. Rezultatele evaluării riscului de recidivă – redus. Comisia specială a Penitenciarului nr.17-Rezina în ședința din 20.05.2022 a decis că Tcaci Maxim întrunește condițiile prevăzute de art. 1 din Legea 243/2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

Aprecierea instanței de fond:

Prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 18 mai 2023, a fost respins demersul Penitenciarului nr. 17 Rezina privind aplicarea prevederilor art. 7 alin. 1 lit. d) al Legii 243/2021 cu privire la amnistie în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, în privința condamnatului Tcaci Maxim, ca fiind neîntemeiat.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 07 decembrie 2023 a fost admis recursul directorului Penitenciarului nr. 17 Rezina și recursul condamnatului Tcaci Maxim declarate împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 18 mai 2023, casată încheierea și dispusă rejudecarea cauzei în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Pentru a ajunge la această concluzie, instanța de recurs a stabilit faptul că, judecătorul de instrucție *prematur* a concluzionat asupra respingerii cererii privind aplicarea prevederilor Legii nr. 243 din 24.12.2021, cu privire la amnistie, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova în privința lui Tcaci Maxim, or, la examinarea demersului

privind aplicarea amnistiei în condițiile Legii nr. 243/2021, *instanța de judecată trebuie să pună accentul anume pe comportamentul deținutului și riscului de recidivă, în raport cu actele instituției penitenciare premergătoare concluziei comisiei speciale a Penitenciarului, la caz, nr. 17 – Rezina*. *Aplicarea amnistiei în condițiile acestei legi este legată în principal de faptul dacă deținutul, prin comportamentul pe care îl are și riscul de recidivă, este suficient de bine pregătit să fie integrat în societate după ispășirea termenului de 30 ani.*

Rejudecând cauza în fond, prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 14 martie 2024 a fost respins demersul Penitenciarului nr.17 Rezina privind aplicarea în privința condamnatului Tcaci Maxim a prevederilor art.7 alin.(1) lit. d) al Legii 243/2021 cu privire la amnistie în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, ca fiind neîntemeiat.

Exercitarea căilor de atac:

Încheierea nominalizată a fost atacată cu recurs de către directorul Penitenciarului nr. 17 Rezina, Veaceslav Dascal, prin care s-a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 14 martie 2024, cu pronunțarea unei noi decizii privind admiterea demersului instituției penitenciare și aplicarea în privința condamnatului Tcaci Maxim a dispozițiilor art. 7 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 243/2021 cu privire la amnistie în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

În motivarea recursului s-a menționat că în cadrul ședinței de judecată reprezentantul Penitenciarului nr. 17 Rezina, a prezentat probele respective întru susținerea demersului înaintat. De asemenea, în susținerea demersului sa menționat că condamnatul la detențiunea pe viaţă Tcaci Maxim întrunește condițiile prevăzute la art. 7 alin. (1) lit. d) a Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova. La fel, condamnatul la detențiunea pe viață Tcaci Maxim precum şi avocatul acestuia, au susținut demersul înaintat, invocând faptul că acesta întrunește condițiile stabilite de legiuitorul în vederea solicitării admiterii demersului instituției penitenciare.

Cu referire la concluzia primei instanțe referitor la faptul că, condamnatul la detențiunea pe viaţă Tcaci Maxim nu întrunește condițiile prevăzute la art. 7 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 243/2021, s-a invocat că conform certificatului privind sancțiuni stimulări aplicate condamnatului pe parcursul detenției a fost sancționat disciplinar având şi stimulări.

Totodată, instanța denotă că ultimul a avut constant o purtare pozitivă pe parcursul detenției, participând la diverse activități culturale organizate de Penitenciarul nr. 17 Rezina, confirmând că condamnatul la detențiunea pe viață

Tcaci Maxim, poate fi considerat la moment drept un condamnat cu caracteristica pozitivă, însă în opinia instanței, condamnatul prezintă un risc sporit de recidivă, reieșind din antecedentele penale a condamnatului şi modul de comitere a infracțiunilor pentru care acesta ispășește pedeapsa la moment, totuși la data de examinării la comisia specială din cadrul instituției penitenciare şi la înaintarea demersului în instanța de judecată privind aplicarea prevederilor Legii nr. 243/2021, condamnatul menționat a fost caracterizat pozitiv, evaluat psihologic şi prezentă „risc de recidivă redus" şi nu dispune de sancțiuni nestinse.

Astfel, consideră că demersul instituției penitenciare este legal şi întemeiat iar, în privința condamnatului pot fi aplicate prevederile art. 7 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 243/2021.

A nai remarcat că, în cadrul ședinței de judecată reprezentantul penitenciarului a prezentat un şir de materiale şi acte probatorii privind constatările comisiei speciale din cadrul Penitenciarului nr. 17 Rezina în vederea admiterii demersului înaintat, pe care instanță a neglijat să le dea o apreciere, catalogând per ansamblu că informația ce nu justifică întrunirea condițiilor stabilite întru aplicarea actului de clemență față de condamnatul la detențiunea pe viață Tcaci Maxim, or, în opinia instanței de judecată acesta nu a dat dovada de un comportament corespunzător şi de altfel nu poate fi caracterizat pozitiv.

Conform anexei nr.6 pct. 53 al capitolului VI din Regulamentului-cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privinţa persoanelor condamnate, psihologul penitenciarului realizează evaluarea psihologică a acestor persoane în conformitate cu metodologia şi fişa de evaluare a riscului de recidivă .

Astfel, se relevă că instanța de judecată nu este în drept să efectueze ingerința în activitatea comisiei speciale din cadrul Penitenciarului nr. 17 Rezina deoarece în conformitate cu pct. 52 al Ordinului Ministerului Justiției nr. 44 din 18.02.2022 „Cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate", în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, comisia specială este în drept să aprobe raportului de evaluare a condamnatului, evaluarea psihologică privind riscul de recidivă în privința condamnatului evaluat.

În contextul celor expuse, administrația Penitenciarului nr. 17 Rezina consideră că decizia comisiei speciale din 20 mai 2022 prin care s-a dispus înaintarea demersului către instanța de judecată cu privire la aplicarea către condamnatul la detențiunea pe viaţă Tcaci Maxim prevederilor alin.(1) lit. d) al art.7 din Legea nr. 243/2021, este legală şi întemeiată.

Concomitent, încheierea Judecătoriei Orhei (sediul Rezina) din 14 martie 2024în termenul legal a fost contestată cu recurs și de către condamnatul Tcaci Maxim, prin care s-a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care demersul Penitenciarului nr. 17 Rezina să fie admis.

În susținerea poziției date s-a invocat că, potrivit art.34 alin. (5) Cod penal, la stabilirea stării de recidivă nu se ține cont de antecedentele penale: lit. d) stinse sau în caz de reabilitare, în conformitate cu prevederile art.111 şi 112 Cod penal, lit. e) dacă persoana a fost condamnată cu suspendarea condiționată a executării pedepsei. Astfel, se relevă că instanța de fond a ignorat faptul că, deținutul anterior a fost condamnat cu suspendarea executării pedepsei penale, nefiind, de facto, condamnat niciodată la pedeapsă reală cu închisoarea pentru a putea raționaliza consecințele pedepsei penale.

La fel, instanța eronat a stabilit că, condamnările anterioare stinse şi cele cu suspendarea executării pedepsei cu închisoarea pot servi drept motiv de stabilire a riscului de recidivă sporit, or, legiuitorul în actul său de clemență nu a invocat o interdicție de aplicare a actului de amnistie față de persoanele care au fost anterior condamnate.

De asemenea, instanța a luat în considerație faptul că victimele infracțiunilor de pregătire de omor, omor și tentativă de omor, au fost 6 persoane, ce denotă profunda desconsiderare de către condamnat a vieții omenești ca valoare ocrotită de societate, însă argumentele instanței nu îşi găsesc suportul juridic şi probatoriu, deoarece potrivit deciziei irevocabile a Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 25.04.2006, pentru infracțiunile planificate a fost încetat procesul penal în privința lui Maxim Tcaci pe învinuirea înaintată în baza art. 26,145 alin.(2) lit. a), b), alin.(3) lit. a), f), i) şi pe art. 26, 145 alin. (2) lit. a), alin. (3) lit. f), i) Cod penal în legătură cu renunțarea de bună voie la săvârșirea infracțiunilor, conform art. 53,56 Cod penal.

Mai mult, infracțiunile pentru care condamnatul execută pedeapsa detențiunea pe viață nu au fost planificate, săvârșite fără premeditate, fără interes material, fără deosebită cruzime, ceea ce denotă că argumentele instanței de fond, precum că condamnatul desconsideră valoarea vieții omenești nu corespund materialelor cauzei penale.

Subsecvent, s-a evidențiat faptul că în timpul săvârșirii infracțiunilor, nu a atins vârsta de 21 de ani, iar această circumstanță joacă un rol important la comutarea pedepsei, deoarece reflectă vârsta fragedă şi incapacitatea individului de a raționaliza consecințele de scurtă şi de lungă durată care pot urma din cauza acțiunilor sale ilicite, raționamente însușite și de către neurologul american, Ronald E. Dahl.

La fel, respinge ca neîntemeiate şi criticile aduse de către prima instanță în adresa psihologului expert din cadrul comisiei speciale care a evaluat riscul de recidivă a condamnatului, or, instanța nu a prezentat probe relevante şi concludente care ar demonstra ilegalitatea evaluării de către expert. Un simplu dezacord cu poziția expertului nu este suficientă, deoarece psihologul evaluator s-a călăuzit și s-a conformat Regulamentului-cadru al Ministerului Justiției, întocmind actele necesare în conformitate cu formulele anexate. Expertul la aprecierea riscului de recidivă a ţinut cont şi de condamnarea anterioară care este reflectată la compartimentul factorilor criminogeni, vârsta condamnatului care nu a atins vârsta 21 de ani în timpul săvârșirii infracțiunilor, etc.

Prin urmare, se statuează că instanța nu putea să constate prezența unui alt risc de recidivă, decât cel stabilit de psiholog, care în cazul dat este redus, deoarece evaluarea psihologică la aprecierea riscului de recidivă la deținuți aparține în exclusivitate psihologului, care are cunoștințe speciale în domeniu.

În cazul, în care instanța de judecată din motive temeinice, s-a îndoit de legalitatea materialelor prezentate, avea dreptul şi obligația de a solicita explicări de la psihologul expert, invitându-l în ședință, or, dispunerea unei expertize suplimentare de către un expert judiciar atestat dacă e cazul, ci nu atribuirea instanței rolului de expert psiholog.

Mai mult ca atât, la materialele cauzei sunt anexate documentele care demonstrează că, corectitudinea evaluării condamnatului de psihologul din cadrul comisiei speciale al Penitenciarului nr. 17 Rezina în privința condamnatului Maxim Tcaci a fost verificată de către experții psihologi din cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor.

În asemenea circumstanțe, se constată că criticile instanței de fond în adresa psihologul comisiei speciale sunt inadmisibile, subiective şi pur declarative.

Pe final, se relevă respectarea procedurii extrajudiciare de aplicare a amnistiei, în rezultatul căruia Comisia specializată a constatat că Tcaci Maxim întrunește condițiile de aplicare a dispozițiilor art. 7 alin. (1) lit. d) din Legea privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova nr. 243 din 24 decembrie 2021, fapt ce a servit înaintarea prezentului demers de către administrația instituției penitenciare.

Acte de procedură:

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 05.09.2024 a fost declinată competența de la examinarea cauzei respective, cu remiterea acesteia instanței competente – Curtea de Apel Bălți.

Conform fișei de repartizare a dosarului din 27.11.2024 cauza respectivă a fost repartizată în mod aleatoriu judecătorului raportor Ala Rotaru (președinte), în complet cu judecătorii: Dumitru Pușca și Ruslana Burdeniuc.

Prin încheierea președintelui Curții de Apel Nord din 05.02.2025 în legătură cu acceptarea cererilor de demisie a judecătorilor Ala Rotaru, Dumitru Pușca și Ruslana Burdeniuc s-a dispus redistribuirea cauzei respective prin intermediul PIGD cu respectarea principiului distribuirii aleatorii unui alt complet de judecată din cadrul Colegiului penal al Curții de Apel Nord sau judecătorilor suplineați.

Astfel, conform fișei de repartizare repetată a dosarelor din 06.02.2025 cauza respectivă a fost redistribuită în mod aleatoriul judecătorului raportor Aurelia Andronache, în componența completului Ghenadie Liulca (președinte) și Ludmila Iarmaliuc (judecător).

Prin încheierile Curții de Apel Nord din 19.02.2025, 03.04.2025 și 06.05.2025 s-a dispus amânarea examinării recursurilor declarate împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 14 martie 2024.

Argumentele părților:

În temeiul art. 447 alin. (2) Cod de procedură penală, respectând principiul contradictorialității, instanța de recurs a fixat data examinării recursului şi a dispus să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.

Prin referința depusă, condamnatul Tcaci Maxim a pledat pentru admiterea recursului directorului Penitenciarului nr. 17 Rezina, Veaceslav Dascal și recursul condamnatului, cu casarea încheierii contestate, rejudecarea cauzei și adoptarea unei noi hotărâri privind aplicarea în privința sa a prevederilor art. 7 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

Concomitent, Colegiul penal reține că la 14.04.2025 în adresa instanței de recurs a parvenit cererea directorului Penitenciarului nr. 17 Rezina, Veaceslav Dascal privind retragerea recursului declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 14 martie 2024, cu încetarea procedurii.

În motivarea cererii s-a învederat că la 22.03.2024 a fost declarat recurs împotriva încheierii Judecătoriei Orhei (sediul Rezina) din 14 martie 2024, prin care s-a respins demersul Penitenciarului nr. 17 Rezina privind aplicarea prevederilor Legii 243/2021 cu privire la amnistie în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, în privința condamnatului la pedeapsa detenției pe viață Tcaci Maxim, ca fiind neîntemeiat.

Ulterior, la 08.04.2025 de către Curtea Constituțională a fost emisă Decizia referitoare la cererea de suspendare a acțiunii articolului II din Legea nr. 247 din 28 iulie 2022 şi a articolului VII din Legea nr. 316 din 30 noiembrie 2022 de modificare a Legii nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova emisă la 08.04.2025 de Curtea Constituțională a Republicii Moldova, prin care

s-a decis: ”1. *S*e admite cererea de suspendare depusă odată cu sesizarea nr. 90a/2025 de către Procurorul General. 2. Se suspendă acțiunea textelor: - „sau i se comută pedeapsa” din articolul 7 alin. (1); - „la 30 de ani de închisoare, dacă este condamnată la detențiunea pe viață;” din articolul 7 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 243/2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova. 3. Acțiunea dispozițiilor legale menționate la punctul 2 este suspendată până la pronunțarea unei soluții de către Curtea Constituțională.

Astfel, în temeiul Dispoziției ANP nr.25d din 10.04.2025 „Cu privire la unele măsuri în contextul examinării demersurilor înaintate de instituțiile penitenciare în privința condamnaților ce execută pedeapsa detențiunii pe viață” consideră oportun retragerea demersului înaintat cu privire la aplicarea Legii nr.243/2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republica Moldova în privința condamnatului Tcaci Maxim.

Aprecierea instanței de recurs:

Examinând materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recurs, Colegiul penal consideră necesar de a înceta procedura de examinare a recursului declarat de directorul Penitenciarului nr. 17 Rezina, Veaceslav Dascal, și de a respinge ca nefondat recursul condamnatului Tcaci Maxim, cu menținerea fără modificări a hotărârii primei instanțe, din următoarele motive:

Ab initio, Colegiul penal statuează că potrivit art. 445 alin.(5) Cod de procedură penală, renunțarea la recurs și retragerea recursului se efectuează în condițiile art.407, care se aplică în mod corespunzător.

Conform art. 407 alin. (1), (3) Cod de procedură penală, pînă la începerea cercetării judecătorești la instanţa de apel, oricare dintre părţi îşi poate retrage apelul declarat. Retragerea trebuie să fie făcută de apelant. **(3)** În cazul retragerii apelului, instanța de apel încetează procedura de apel.

Astfel, ținând cont de faptul că directorul Penitenciarului nr. 17 Rezina, Veaceslav Dascal, având calitatea de recurent, și-a retras recursul declarat şi a solicitat încetarea procedurii de recurs, Colegiul penal ajunge la concluzia că a decăzut obiectul examinării în prezenta cauză.

În asemenea circumstanțe, Colegiul penal consideră oportun de a admite cererea directorului Penitenciarului nr. 17 Rezina, Veaceslav Dascal, de retragere a recursului declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 14 martie 2024, cu dispunerea încetării procedurii de recurs în cauză.

Cu titlu de terțio, se relevă că potrivit art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Cod de procedură penală, judecînd recursul, instanţa adoptă una din următoarele decizii: respinge recursul, menținând hotărîrea atacată, dacă recursul este nefondat.

În susținerea soluției adoptate Colegiul penal reține că, potrivit art.469 alin. (1) pct.15) Cod de procedură penală, la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la liberarea de pedeapsă în temeiul actului amnistiei sau stingerea executării pedepsei (art.295 din Codul de executare).

Art. 470 alin. (1) Cod de procedură penală prevede că, chestiunile privind executarea hotărârilor prevăzute la art. 469 alin. (1) pct.1)-4), 6)-16), 17/1) şi 18) se soluționează de către instanța de judecată din raza de activitate a organului sau a instituției care execută pedeapsa.

Potrivit prevederilor art. 107 alin. (1) Cod penal, amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei.

Conform art. 272 alin. (1), (2) din Codul de executare, în cazul amnistiei, în temeiul art.107 din Codul penal, care liberează condamnatul de executarea în continuare a pedepsei, fie reduce pedeapsa sau o comută, instituțiile şi organele care asigură executarea categoriei respective de pedeapsă examinează aplicabilitatea actului de clemență fiecărui condamnat şi, după caz, cu acordul condamnatului, înaintează un demers instanței de judecată competente conform art. 470 din Codul de procedură penală. La demers se anexează dosarul personal al condamnatului, dovezile motivelor de fapt şi de drept invocate. Demersul se judecă în condițiile Codului de procedură penală. Condamnatul este în drept să înainteze personal un demers instanței de judecată pentru examinarea posibilității aplicării actului de amnistie. În acest caz, instituțiile sau organele care asigură executarea categoriei respective de pedeapsă remit instanței de judecată dosarul personal al condamnatului.

În continuare, Colegiul penal statuează că la data de 24 decembrie 2021 a fost adoptată Legea nr.243 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independentei Republicii Moldova, care a intrat în vigoare la 31 decembrie 2021.

La fel, Colegiul penal consideră necesar a evidenția că pe parcursul anilor Legea nr. 243 din 24.12.2021, în deosebi art. 7 din Lege a suferit o serie de modificării, prin Legea 74 din 31.03.2022, în vigoare 01.04.2022; prin Legea nr. 247 din 29.07.2022, în vigoare 26.08.2022; prin Legea nr. 316 din 17.11.2022, în vigoare 09.01.2023; prin Legea nr. 255 din 10.07.2025, în vigoare 06.08.2025.

Astfel, potrivit dispozițiilor art. 7 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 243 din 24.12.2021 *(în vigoare la data examinării demersului)*, persoanei condamnate la data intrării în vigoare a prezentei legi, căreia nu i se pot aplica prevederile art. 4–6 i se reduce termenul de pedeapsă sau i se comută pedeapsa la 30 de ani de închisoare, dacă este condamnată la detențiune pe viață.

Ulterior, prin Legea nr. 255 din 10.07.2025, în vigoare 06.08.2025 lit. d) din art. 7 alin. (1) din Legea nr. 243 din 24.12.2021, a fost abrogată.

În acest context, Colegiul penal constată că încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina a fost pronunțată la 14 martie 2024 și corespundea legislație în vigoare la acel moment, iar modificările ulterioare ale legii nu afectează legalitatea acestei hotărâri. Or, potrivit art. 10 Cod penal, legea penală care ameliorează situația persoanei se aplică retroactiv, iar legea penală care înăsprește pedeapsa sau înrăutățește situația persoanei vinovate de săvîrşirea unei infracțiuni nu are efect retroactiv.

Din aceste motive, Colegiul penal consideră necesar de a supune verificării încheierea recurată prin prisma prevederilor Legii nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, în vigoare la data examinării cauzei în fond.

Astfel, potrivit art. 1 alin. (1) din Legea nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, prezenta lege se aplică condiționat şi exclusiv persoanelor bănuite, învinuite şi inculpate, precum şi persoanelor condamnate, ***care sunt caracterizate pozitiv pe parcursul executării pedepsei***, al perioadei de probațiune sau al termenului de probă şi sunt evaluate psihologic ca ***prezentând risc de recidivă mediu sau redus***, dacă persoanele respective cad sub incidența prevederilor art.2–5, 7, 8.

Aliniatul (2) al aceluiași articol stipulează că, aplicarea amnistiei față de persoanele condamnate se decide de comisiile speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate (în continuare – *comisii speciale*), instituite, în acest sens, în cadrul fiecărei instituții care pune în executare pedeapsa, din reprezentanți ai Administrației Naționale a Penitenciarelor şi ai Inspectoratului Național de Probațiune. Comisiile speciale se instituie prin ordinul ministrului justiției şi activează în baza unui regulament-cadru aprobat prin ordinul ministrului justiției.

Conform alin. (3) al aceluiași articol, în temeiul deciziilor comisiei speciale, instituția care pune în executare pedeapsa inițiază demersurile către instanțele de judecată competente privind aplicarea prevederilor prezentei legi.

Subsecvent, alin. (6) din norma citată prevede că, persoana condamnată poate înainta personal sau prin intermediul unui avocat un demers către instanța de judecată privind examinarea posibilității aplicării amnistiei doar dacă a fost refuzată de comisia specială.

În sensul prevederilor legale enunțate, Colegiul statuează că amnistia reprezintă o cauză care stinge raportul penal de conflict sub aspectul pedepsei, ce constă în actul de clemență al legiuitorului care, din rațiuni de politică penală

sau socială, renunță la dreptul de a aplica sancțiuni de drept penal persoanelor care au comis anumite infracțiuni.

Justificarea aplicării unui act de clemență, cum este amnistia, prin care persoanele ce au comis infracțiuni sunt liberate de răspundere şi pedeapsă penală, necesită evaluarea unui șir de factori, cum ar fi: impactul pe care îl va produce asupra societății, componențele de infracțiune şi categoriile de persoane în privința cărora urmează să se extindă actul dat, structura populației penitenciare, efectul pe care îl va produce asupra numărului populației penitenciare, frecvența aplicării unor asemenea acte şi raționalitatea aplicării actului respectiv la momentul dat.

Din materialele cauzei se constată că, Tcaci Maxim a fost condamnat prin sentința Curții de Apel Chișinău din 08.12.2005 în baza art. 187 alin. (2), art. 283, art. 26, 145 alin. (2), art. 27, 145 alin. (3), art. 145 alin. (3) Cod penal, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 25.04.2006 a fost casată parțial sentința Curții de Apel Chișinău din 08.12.2005 şi pronunță o nouă hotărâre, prin care Tcaci Maxim a fost condamnat în baza art. 187 alin. (2) lit. b), e), f), art. 190 alin. (2) lit. a), c), art. 283, art. 186 alin. (3) lit. b), art. 145 alin. (3) lit. e), f), art. 27, 145 alin. (3) lit. e), f), g) Cod penal cu aplicarea dispozițiilor art. 84 Cod penal, la detențiunea pe viață, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

Ulterior, prin încheierea Judecătoriei Rezina din 02.11.2010 acțiunile lui Tcaci Maxim au fost recalificate din prevederile art. 187 alin. (2) lit. a), b), e), f) Cod penal în prevederile art. 187 alin. (2) lit. b), e), f) Cod penal, din prevederile art. 190 alin. (2) lit. a), c) Cod penal în cele ale art.190 alin. (2) lit. c) Cod penal, din prevederile art. 27, 145 alin. (3) lit. e), f), g) Cod penal în cele ale art. 27, 145 alin. (2) lit. h), i), o) Cod penal, art. 283, art. 186 alin. (3) lit. b) Cod penal, cu aplicarea dispozițiilor art. 84 Cod penal, pentru concurs de infracțiunii fiindu-i stabilită pedeapsa definitivă - detențiunea pe viață, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

Fiind respectată procedura prealabilă, potrivit extrasului din procesul-verbal nr. 4 al Comisiei speciale a Penitenciarului nr. 17 Rezina din 20.05.2022, cu 6 voturi pro și 2contra, Comisia a votat pentru înaintarea demersului în instanța de judecată pentru aplicarea în privința lui Tcaci Maxim a prevederilor art. 7 lit. d) din Legea privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

Drept urmare, la data de 27.05.2022 directorul Penitenciarului nr. 17 Rezina Veaceslav Dascal s-a adresat către judecătorul de instrucție cu demersul privind aplicarea în privința condamnatului Tcaci Maxim a prevederilor art. 7

alin. (1) lit. d) din Legea nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

Fiind investit cu dreptul de a examina chestiunea cu privire la aplicarea în privința condamnatului Tcaci Maxim a actului amnistiei, Colegiul conchide că judecătorul de instrucție în mod întemeiat a constatat că în privința lui Tcaci Maxim nu sunt aplicabile prevederile Legii nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

În acest context, Colegiul penal relevă că amnistia reprezintă în sine o cauză reală de liberare de la executarea unei părți din pedeapsa penală, având ca efecte cu privire la toți participanții la săvârșirea infracțiunii, însă aceasta este incidentă *in rem*, și nu *in personam*, or, consecințele pot surveni numai dacă sunt îndeplinite anumite condiții personale, iar prin intermediul prevederilor art. 1 alin. (1) din Legea nr. 243 din 24.12.2021, legiuitorul indică expres condițiile fără respectarea cărora nu poate fi pusă spre examinare cererea, şi anume: prezentarea dovezilor despre caracteristica pozitivă pe parcursul executării pedepsei, raportul evaluării psihologice că condamnatul care urmează a fi amnistiat prezintă un risc de recidivă mediu sau redus, iar întrunirea acestor condiții urmează a fi stabilită prioritar de către comisia specială, instituită, în acest sens, în cadrul fiecărei instituții care pune în executare pedeapsa.

Cu referire la primul aspect prevăzut de legiuitor instanța de recurs remarcă că, constatarea *comportamentului pozitiv* pe parcursul executării pedepsei penale se desprinde ca urmare a resocializării penitenciare a condamnatului, reprezentând, per ansamblu, un proces complex, care constă în activitățile socio-educative desfășurate de personalul penitenciar prin intermediul unui complex de măsuri cu caracter educativ, juridic, social, organizatoric, psihopedagogic etc., activități ce sunt aplicate în scopul modificării sistemului lui de valori antisociale, având ca scop restabilirea echității sociale, corectarea condamnatului, precum şi ***prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât de către condamnați,*** cât şi de către alte persoane, numărul de stimulări pe perioada detenției, numărul sancțiunilor disciplinare, numărul de participări în activitățile educative în cadrul penitenciarului, caracteristica din partea membrilor de familie, cunoscuți, rude și prieteni, numărul condamnărilor, situația familială, predispoziția deținutului de a repara prejudiciul moral și material.

Cât privește cel de-al doilea aspect prevăzut de legiuitor privind *evaluarea psihologică* a condamnatului în scopul stabilirii riscului de recidivă, urmează a fi supuse aprecierii prevederile Regulamentului-Cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, care la pct. 53, 55, 57 stabilesc că, psihologul din cadrul instituției penitenciare, urmare parvenirii listei persoanelor care se încadrează în prevederile art. 4, 5, 7 sau 8

din Legea nr. 243/2021, în cel mult 10 zile lucrătoare pentru fiecare 10 condamnați va realiza evaluarea psihologică a acestor persoane în conformitate cu metodologia și fișa de evaluare a riscului de recidivă prevăzute la anexa nr. 6.

Rezultatele evaluării riscului de recidivă se prezintă condamnatului pentru informare, fapt consemnat în fișa de evaluare a riscului de recidivă. Fișa de evaluare a riscului de recidivă se prezintă și se argumentează de către psiholog sau consilierul de probațiune în cadrul ședinței comisiei speciale pentru fiecare condamnat în parte.

Subsecvent, conform pct. 5 al Regulamentului-Cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, rezultă că comisiile speciale din cadrul instituțiilor penitenciare sunt compuse din conducătorul instituției, care are calitate de președinte, un expert psiholog judiciar, un consilier de probațiune din cadrul biroului de probațiune din raza teritorială a instituției penitenciare, precum și alți 6 membri desemnați de către MJ la propunerea directorului ANP.

Potrivit anexei nr.6 a Regulamentului-Cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, Metodologia evaluării riscului de recidivă, capitolul IV, pct.2), 3) și 4), prevede faptul că în baza listei condamnaților eligibili sau cererii condamnatului privind aplicarea amnistiei, psihologul va studia dosarul personal al acestuia şi va planifica realizarea interviului. Interviul în contextul evaluării riscului de recidivă se desfășoară în biroul psihologului şi trebuie să corespundă unui cadru apropiat procesului de consiliere. *Interviul se realizează în câteva şedinţe*, suficiente pentru colectarea datelor cu referire la analiza tuturor factorilor şi stabilirea nivelului riscului de recidivă.

Aici instanța de recurs învederează că, evaluarea psihologică a condamnatului trebuie să aibă o desfășurare logică, pornind de la identificarea antecedentelor persoanei, vizând atât informații privitoare la condamnările anterioare, cât și la istoria comportamentală a celui evaluat. Urmează identificarea comportamentului infracțional și circumstanțele în care acesta s-a produs: starea condamnatului până la săvârșirea infracțiunii (vârsta, circumstanțele, acțiunile, gândurile etc.); evaluarea proprie a infracțiunii săvârșite de către condamnat (recunoaște sau nu vina); analiza alternativelor comportamentului infracțional și de ce nu au fost folosite; studierea sferei etico-morale (i-a fost greu să ia decizia, cât de ușor a luat-o, dileme morale), precum și consecințele comportamentului acestuia. În evaluarea personalității condamnatului este necesar a stabili dacă factorii de risc persistă în continuare.

În conformitate cu art. 7 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, persoanei condamnate la data intrării în

vigoare a prezentei legi, căreia nu i se pot aplica prevederile art. 4–6 i se reduce termenul de pedeapsă sau i se comută pedeapsa la 30 de ani de închisoare, dacă este condamnată la detenţiune pe viaţă.

În această ordine de idei, instanța de recurs analizând cele menționate supra ajunge la concluzia temeiniciei soluției primei instanțe referitor la respingerea demersului administrației Penitenciarului nr. 17 Rezina referitor la aplicarea actului de amnistie față de condamnatul Tcaci Maxim, or, evaluarea psihologică efectuată în sarcina celui din urmă de către comisia specială a penitenciarului s-a efectuat cu devieri de la ordinul nr. 44 din 18.02.2022 cu privire la aprobarea Regulamentului-Cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate. Or, potrivit anexei nr.6 a Regulamentului-Cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, Metodologia evaluării riscului de recidivă, capitolul IV, pct. 4), prevede faptul că interviul se realizează în câteva ședințe, suficiente pentru colectarea datelor cu referire la analiza tuturor factorilor şi stabilirea nivelului riscului de recidivă.

În sensul prevederilor pct. 57 din Regulamentul menționat, Fișa de evaluare a riscului de recidivă se prezintă și ***se argumentează de către psiholog*** sau consilierul de probațiune în cadrul ședinței comisiei speciale pentru fiecare condamnat în parte.

Prin urmare, instanța de recurs se afiliază convingerii instanței de fond în aspectul prezenței dubiilor referitor la modul și rapiditatea constatării a fi certe a expertului judiciar în ceia ce privește constatarea riscului de recidivă redus în sarcina lui Tcaci Maxim, or, nu este certificat faptul la câte ședințe/interviuri a participat condamnatul, unde în dependență de lucrul efectuat să se constate cu fermitate analiza tuturor factorilor şi stabilirea nivelului riscului de recidivă.

La fel, Colegiul penal relevă că la materialele cauzei nu se regăsește anexa nr.1 a Metodologiei privind evaluarea riscului de recidivă suficientă pentru colectarea datelor cu referire la analiza tuturor factorilor şi stabilirea nivelului riscului de recidivă.

Subsecvent, pe fonul dat, Colegiul penal ține a trece în revistă faptul că nu pune la îndoială temeinicia procesului-verbal nr. 4 al ședinței Comisiei Speciale a Penitenciarului nr.17 Rezina din 20.05.2022, prin care se atestă că Tcaci Maxim este caracterizat pozitiv, respectiv, conform fișei de evaluare a riscului de recidivă – s-a stabilit că riscul de recidivă este redus, însă reținerile date în opinia instanței s-au efectuat în superficial, ne fiind astfel efectuate în coraport cu ordinul MJ nr.44 din 18.02.2022, care specifică clar în ce condiții comisia specială ajunge la concluzia aplicabilității actului de clemență față de deținuți.

Urmare celor expuse, Colegiul penal conchide corectitudinea poziției primei instanțe referitor la faptul lipsei de previzibilitate a evaluării psihologice

a condamnatului Tcaci Maxim, din care ar genera o concluzie certă referitor la riscul de recidivă „redus” al celui din urmă. Or, instanța de recurs ține a sublinia corectitudinea celor evidențiate de prima instanță referitor la importanța substanțială a fișei de evaluare a riscului de recidivă unde evaluatorul Natalia Andriuță a reținut ca factori criminogeni ca fiind cu ***antecedente penale, iresponsabilitatea manifestată prin comiterea infracțiunii actuale în termenul de probă,*** iar la polul opus, evaluatorul a reținut, condamnatul dispun de loc de trai; coeziune familiară; interes spre participare la muncii remunerate; manifestă interes spre schimbare; posedă calificare profesională; posedă abilitații de gestionare a emoțiilor; reacție adecvată la conflict cu relații interpersonale optime cu deținuții și angajații penitenciarului; manifestă interes spre angajare oficială după eliberare din detenție; îi pare rău de cele comise și se căiește sincer.

Prin urmare, din fișa de evaluare a riscurilor de recidivă a condamnatului, instanța de recurs consideră a fi decisivă poziția primei instanței referitor la ineficiența analizei de către psiholog a personalității condamnatului cu indicarea circumstanțelor de fapt ce au stat la baza concluziei adoptate, fapt ce este contrar Regulamentului-Cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate.

Distinct, Colegiul penal este solidar cu concluziile instanței de fond referitor la lipsa unei aprecierii obiective a personalității condamnatului Tcaci Maxim, care a fost condamnat pentru comiterea unui concurs de infracțiunii din categoria celor excepțional de grave, atentând la viața a 6 persoane, tabloul infracțional ce denotă profunda desconsiderare de către condamnat a vieții omenești ca valoare ocrotită de societate.

În situația dictată, efectuând controlul în ordine de recurs asupra actului jurisdicțional contestat, Colegiul nu a identificat încălcări la aplicarea normelor de drept, fiind stabilit în mod cert neîntrunirea de către condamnatul Tcaci Maxim a condițiilor prevăzute la art.1 alin.(1) al Legii nr.243 din 24.12.2021, privind amnistia, fapt ce în privința acestuia nu sunt aplicabile prevederile art. 7 alin. (1) lit. d) ale Legii vizate.

Din considerentele menționate supra, Colegiul penal va dispune admiterea cererii directorul Penitenciarului nr. 17 Rezina, Veaceslav Dascal, privind retragerea recursului, cu încetarea în acest sens a procedurii de recurs, și va respinge recursul condamnatului Tcaci Maxim ca fiind nefondat, menținând fără modificări încheierea adoptată de prima instanță.

În corespundere cu art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) și art. 445 alin. (5) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

D E C I D E :

Cererea directorul Penitenciarului nr. 17 Rezina, Veaceslav Dascal privind retragerea recursului declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 14 martie 2024 adoptată în privința condamnatului Tcaci Maxim se admite, cu încetarea procedurii de recurs în partea respectivă.

Recursul condamnatului Tcaci Maxim declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 14 martie 2024, la demersul Penitenciarului nr. 17 Rezina, privind aplicarea prevederilor Legii 243/2021, cu privire la amnistie, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, în privința condamnatului la pedeapsa detenției pe viață Tcaci Maxim, se respinge ca nefondat, cu menținerea încheierii respective fără modificări.

Decizia este irevocabilă.

Președintele completului: **Judecător:** **Judecător:**